

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
„ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ”**

Кафедра товарознавства непродовольчих товарів

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з дисципліни

"Товарознавство сувенірів та народних художніх промислів"

для студентів за напрямом підготовки:

6.140103 „Туризм,,

6.030510 „Товарознавство і торговельне підприємництво,,

Програма професійного спрямування:

6.030510 „Товарознавство і комерційна діяльність”

Полтава 2012

Укладач: Губа Л.М. доцент кафедри товарознавства непродовольчих товарів, к.т.н.

Рецензенти: Байдакова Л.І., зав. кафедри товарознавства та експертизи в митній справі Луцького національного технічного університету, д.т.н., професор

Лойко Д.П., зав. кафедри товарознавства та експертизи непродовольчих товарів Донецького національного університету економіки і торгівлі, к.т.н., професор

Програма обговорена і схвалена на засіданні кафедри товарознавства непродовольчих товарів

"29" лютого 2012 р., протокол № 5

Зав. кафедри

_____ проф. Кожушко Г.М.

“УЗГОДЖЕНО”

На засіданні науково-методичної групи зі спеціальності

Голова НМГ зі спеціальності

_____ доц. Бургу Ю.Г.

“ ” _____ 2012 р.

“УЗГОДЖЕНО”

Декан товарознавчо-комерційного факультету

_____ доц. Тягунова Н.М.

“ ” _____ 2012 р.

“СХВАЛЕНО”

Голова науково-методичної ради університету

_____ проф. Рогоза М.Є.

“ ” _____ 2012 р.

Програму розроблено кафедрою товарознавства непродовольчих товарів Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (доц. Губа Л.М.).

ВСТУП

Сучасні напрямки щодо розширення туристичних послуг ставлять на новий щабель розвиток торгівлі сувенірами та товарами народних художніх промислів. Туризм сьогодні стає поштовхом до відродження та подальшого розвитку забутих і традиційних народних промислів. Їх мистецтво є основою для сувенірного виробництва. Тому на сучасному сувенірному ринку спостерігаються тенденції щодо виробництва та продажу, як унікальних виробів, пов'язаних із подіями у країні, так і виробів, притаманних для певної місцевості.

Зважаючи на активний розвиток туризму в Україні та ринку сувенірної продукції, виникає необхідність підготовки спеціалістів, які володіють знаннями щодо спадщини народної культури, історії виникнення центрів виробництва товарів народних художніх промислів в Україні, відмінних ознак виробів різних регіонів, національної символіки у використанні кольорів, орнаментів, асортименту товарів, методів контролю якості, умов зберігання тощо.

Структура дисципліни «Товарознавство сувенірів та народних художніх промислів» дає можливість студентами засвоїти необхідний обсяг науково-теоретичних знань, що обумовить можливість цілісного сприйняття процесу розвитку українських народних художніх промислів, просування сувенірної продукції вітчизняних виробників на світовий товарний ринок.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Товарознавство сувенірів та народних художніх промислів» є формування загального уявлення щодо асортименту товарів народних художніх промислів та сувенірної продукції відповідно до регіонів України, їх якості, методів дослідження, умов транспортування та зберігання і практичного застосування одержаних знань у професійній діяльності майбутніх фахівців.

Після вивчення дисципліни студенти мають знати:

- загальні відомості про художні промисли та ремесла України, їх основні центри;
- класифікаційні ознаки та асортимент товарів народних художніх промислів та сувенірів;
- фактори, що впливають на формування споживних властивостей та якості сувенірів та товарів народних художніх промислів;
- вимоги до їх якості, встановлені у нормативній документації;

- методи дослідження якості сувенірної продукції;
- маркування, пакування, транспортування та зберігання сувенірів та товарів народних художніх промислів;
- нормативно-правову базу регулювання відносин в галузі народних художніх промислів.

За результатами вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- характеризувати сувеніри та товари народних художніх промислів залежно від регіону виробництва;
- ідентифікувати вироби за основними класифікаційними ознаками та маркуванням;
- визначати якість товарів народних художніх промислів та сувенірів;
- здійснювати приймання товарів;
- аналізувати закономірності розвитку сувенірної продукції українських виробників на внутрішньому та світовому товарних ринках.

ЗМІСТ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1 Теоретичні аспекти товарознавства сувенірів та товарів художніх народних промислів

Теоретичні засади товарознавства. Основні етапи розвитку товарознавства. Взаємозв'язок товарознавства з іншими науковими дисциплінами. Поняття про споживні властивості товарів. Класифікація товарів.

Тема 2. Сучасний стан галузі народних художніх промислів

Нормативно-правова база регулювання відносин в галузі народних художніх промислів. Заходи щодо відродження традиційного народного мистецтва та народних художніх промислів в Україні. Україна як виробник товарів народних художніх промислів та сувенірної продукції на внутрішньому і світовому ринках. Стан ринку товарів народних художніх промислів та сувенірів в Україні.

Тема 3. Загальні відомості про сувеніри та вироби художніх народних промислів України

Сувенірна продукція в туризмі. Класифікаційні ознаки товарів народних художніх промислів та сувенірів. Загальні відомості про художні промисли та ремесла. Центри народних художніх промислів та ремесел в Україні. Міфологічні образи, метафори та символи у сувенірах та товарах народних художніх промислів. Кольорова символіка. Обереги України.

Тема 4. Товари народних художніх промислів декоративного ткацтва

Історична довідка про розвиток ткацького ремесла в Україні. Фактори, що впливають на формування споживних властивостей та якості тканих виробів: сировина, способи ткання та обладнання. Споживні властивості товарів народних художніх промислів. Класифікація та характеристика асортименту виробів художнього ткацтва. Вимоги до якості тканих виробів. Приймання тканих виробів в торгівлі. Маркування, пакування,

транспортування та зберігання товарів народних художніх промислів декоративного ткацтва.

Тема 4. Килими та килимові вироби України

Історія розвитку килимарства в Україні. Фактори формування споживних властивостей та якості килимів. Споживні властивості килимів та килимових виробів. Класифікація і характеристика асортименту килимів та килимових виробів ручного та машинного способів виробництва. Асортимент килимів України. Гобелени. Вимоги до якості килимів та килимових виробів. Приймання килимів і килимових виробів в торгівлі та оцінка їх якості. Маркування, пакування, транспортування та зберігання килимів та килимових виробів.

Тема 5. Товари народних художніх промислів з вишивкою

Історія розвитку та розміщення художніх промислів виробництва виробів з вишивкою в Україні. Фактори, що впливають на формування споживних властивостей та якості товарів художніх промислів з вишивкою: основні та допоміжні матеріали для виробництва, техніки вишивання, орнаментальні мотиви. Класифікація та характеристика виробів із вишивкою. Особливості виробів різних регіонів України. Вимоги та оцінка якості виробів із вишивкою. Приймання виробів в торгівлі. Маркування, пакування, транспортування та зберігання виробів із вишивкою.

Тема 6. Товари народних художніх промислів із шкіри

Історія розвитку та географія промислу. Особливості техніки виробництва сувенірів та товарів народних художніх промислів із шкіри: матеріали; художньо-технічні засоби виробництва та оздоблення. Класифікація та характеристика виробів народних художніх промислів із шкіри. Вимоги та оцінка якості шкіряних виробів. Приймання виробів в торгівлі. Маркування, пакування, транспортування та зберігання товарів народних художніх промислів із шкіри.

Тема 7. Товари народних художніх промислів і сувеніри із дерева та природних рослинних матеріалів

Історія розвитку та географія виробництва товарів та сувенірів із дерева та рослинних матеріалів в Україні. Технічні засоби і прийоми художньої обробки дерева: матеріали; технічні формотворні засоби; техніки художнього оформлення. Класифікація та характеристика асортименту товарів та сувенірів із дерева. Особливості асортименту виробів, виготовлених плетінням. Вимоги до якості товарів та сувенірів із дерева та рослинних матеріалів. Приймання виробів в торгівлі. Маркування, пакування, транспортування та зберігання сувенірів і товарів народних художніх промислів із деревини та природних рослинних матеріалів.

Тема 8. Керамічні вироби народних художніх промислів та сувеніри

Історія виникнення та розвитку гончарства. Географія народних художніх промислів із кераміки. Особливості технології виробництва виробів з кераміки: сировинні матеріали; формування виробів; декорування. Класифікаційні ознаки та характеристика асортименту виробів народних художніх промислів та сувенірів із кераміки. Вимоги та оцінка якості товарів

та сувенірів із кераміки. Маркування, пакування, транспортування та зберігання керамічних виробів народних художніх промислів та сувенірів.

Тема 9. Товари художніх народних промислів і сувеніри із скла

Історична довідка про розвиток гутництва в Україні. Фактори формування споживних властивостей та якості сувенірів і товарів художніх промислів із скла: сировинні матеріали; технологія виготовлення; декорування. Класифікаційні ознаки та характеристика асортименту виробів народних художніх промислів та сувенірів із скла. Вимоги та оцінка якості товарів та сувенірів із скла. Маркування, пакування, транспортування та зберігання виробів народних художніх промислів та сувенірів із скла.

Тема 10. Товари художніх промислів та сувеніри із металу, каменю, кістки та рогу

Історія розвитку промислу виробництва виробів із металу, каменю, кістки та рогу на території України. Особливості виробництва виробів із металу, каменю, кістки та рогу. Класифікація та характеристика асортименту виробів народних художніх промислів із металу, каменю, кістки та рогу. Вимоги до якості виробів. Маркування, пакування, транспортування та зберігання виробів народних художніх промислів та сувенірів із металу, каменю, кістки та рогу

Тема 11. Писанкарство, витинанки та вироби з бісеру

Історія виникнення писанкарства. Матеріали для виробництва та прийоми декорування писанок. Особливості орнаментального та кольорового розпису писанок різних регіонів України. Витинанки: матеріали та техніки виготовлення, особливості художнього оформлення. Характеристика асортименту витинанок за основними класифікаційними ознаками. Історія виникнення бісеру та виробів з нього. Класифікація та характеристика асортименту виробів з бісеру.

Вимоги до якості. Пакування та зберігання.

Тема 12. Український народний одяг і взуття

Історична довідка про народне вбрання. Класифікація та характеристика асортименту натільного одягу. Види та характеристика нагрудного та поясного одягу. Верхній народний одяг: класифікація та характеристика асортименту. Українські головні убори. Взуття: матеріали виготовлення та види. Український народний костюм: характеристика за регіонами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про народні художні промисли : Закон від 21.06.2001 р. N 2547-III / Україна. Верховна Рада // Податки та бухгалтерський облік . – 13/08/2001 . – N65 . – С.5-9.
2. Деякі питання реалізації Закону України "Про народні художні промисли" : Постанова від 13.03 2002р. N283 / Україна. Кабінет Міністрів // Урядовий кур'єр . – 30/04/2002 . – С.12.

3. Про заходи щодо відродження традиційного народного мистецтва та народних художніх промислів в Україні : Указ від 06.06.2006 р. N 481/2006 / Україна. Президент // Урядовий кур'єр . – 08/06/2006 . – С.4.
4. Оздаба тканин різного призначення: Текст лекції / Г.Ф. Пугачевський, І.С. Полікарпов ; уклад. Н.М. Симкович . – К. : ЛТЕІ, 1992 . – 16 с.
5. Основи кольорознавства і композиції текстильного малюнка : Текст лекції / Г.Ф. Пугачевський, І.С. Полікарпов ; уклад. Н.М. Симкович . – Львів : ЛТЕІ, 1992 . – 18 с.
6. Народне мистецтво : Журнал спілки майстрів народного мистецтва України.
7. Антонович Є.А. Декоративно-прикладне мистецтво. / Антонович Є.А., Захарчук – Чугай Р.В., Станкевич М.С. – Львів. : Світ, 1992. – 271 с.
8. Бардина Р.А. Изделия народных художественных промыслов и сувениров / Р.А. Бардина. – М. : Высш. шк., 1990. – 304 с.
9. Ганжа П. Таємниці українського рукомесла / П.Ганжа. – К. : Мистецтво, 1996. – 190 с.
10. Декоративно-ужиткове мистецтво : Словник / [Я.Л. Запаско, І.В.Голод, В.І. Білик]. – Львів. : Афіша, 2000. – 447 с.
11. Деякі питання з реалізації Закону України «Про народні художні промисли» : затвердж. КМУ від 13 бер. 2002 р. №283. – К. : КМУ, 2002. – 3 с. – (Нормативний документ КМУ. Постанова).
12. Вироби вишиті. Визначення сортності : ДСТУ 1066-96 / [Чинний від 1997-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1997. – 9 с. – (Державний стандарт України).
13. Изделия вышитые. Общие технические условия : ДСТУ 1157-91 / [Чинний від 1993-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1993. – 27 с. – (Державний стандарт України).
14. Вироби українського народного декоративного ткацтва метражні та штучні. Загальні технічні умови : ДСТУ 1647-97 / [Чинний від 1998-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1998. – 22 с. – (Державний стандарт України).
15. Купони вишиті. Загальні технічні умови : ДСТУ 1851-96 / [Чинний від 1998-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1998. – 8 с. – (Державний стандарт України).
16. Килими та килимові вироби українські. Загальні технічні умови : ДСТУ 1982-97 / [Чинний від 1998-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1998. – 10 с. – (Державний стандарт України).
17. Сировина рослинна. Для плетених виробів. Терміни та визначення : ДСТУ 2065-92 / [Чинний від 1993-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1993. – 28 с. – (Державний стандарт України).

18. Вироби художні з деревини. Загальні технічні умови : ДСТУ 2082-92 / [Чинний від 1993-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1993. – 9 с. – (Державний стандарт України).
19. Вироби керамічні. Терміни та визначення : ДСТУ 2196-93 / [Чинний від 1994-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1994. – 13 с. – (Державний стандарт України).
20. Вироби декоративно-ткані. Терміни та визначення : ДСТУ 2197-93 / [Чинний від 1994-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1994. – 20 с. – (Державний стандарт України).
21. Килими та килимові вироби. Терміни та визначення : ДСТУ 2199-93 / [Чинний від 1995-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 8 с. – (Державний стандарт України).
22. Керамічне та гончарне виробництво народних художніх промислів. Терміни та визначення : ДСТУ 2430-94 / [Чинний від 1995-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 19 с. – (Державний стандарт України).
23. Керамічне та гончарне виробництво народних художніх промислів. Терміни та визначення : ДСТУ 2430-94 / [Чинний від 1995-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 9 с. – (Державний стандарт України).
24. Килимарство і ткацтво народних художніх промислів. Терміни та визначення : ДСТУ 2589-97 / [Чинний від 1998-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1998. – 9 с. – (Державний стандарт України).
25. Вироби декоративні, фарфорові та фаянсові. Загальні технічні умови : ДСТУ 3889-99 / [Чинний від 2000-01-01]. – К. : Держстандарт України, 2000. – 10 с. – (Державний стандарт України).
26. Сто найвідоміших образів української міфології / В. Завадська, Я. Музиченко, О. Таланчук, О. Шалак. – К. : Орфей, 2002. – 448 с.
27. Кара – Васильєва Т.В. Українська народна вишивка / Т.В. Кара-Васильєва, А.О. Заволокі. – К. : Либідь, 1996. – 91 с.
28. Наулко В.І. Культура і побут населення України : навч. посіб. / Наулко В.І., Артюх Л.Ф., Горленко В.Ф. – К. : Либідь, 1993. – 302 с.
29. Лозко Г.С. Українське народознавство / Г.С. Лозко. – К. : Зодіак – ЕКО, 1995. – 200 с.
30. Манько В. Українська народна писанка / В. Манько. – Львів : Свічадо, 2001. – 46 с.
31. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Львів : Вид-во Львів. ін.-ту, 1969. – 190 с.
32. Народні художні промисли УРСР : Довідник. – К. : Наук. думка, 1996. – 107 с.

33. Перлини народного мистецтва: Українська іграшка. – К. : Мистецтво, 1973. – 37 с.
34. Полікарпов І.С. вироби народних промислів України / Полікарпов І.С., Стефанюк Є.М., Тимченко О.О. – Львів : Вид-во ЛКА, 2003. – 304 с.
35. Про основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 року: затвердж. КМУ від 10 серп. 1999 р. №973/99. – К. : КМУ, 1999. – 9 с. – (Нормативний документ КМУ. Указ).
36. Изделия гончарные. Общие технические условия : РСТ УССР 1632-80 / [Чинний від 1981-01-01]. – К. : Національний стандарт УССР, 1981. – 8 с. – (Державний стандарт України).
37. Изделия керамические художественных народных промыслов. Общие технические условия : РСТ УССР 1904-87 / [Чинний від 1988-01-01]. – К. : Національний стандарт УССР, 1988. – 12 с. – (Державний стандарт України).
38. Українська минувшина: Ілюстративний етнографічний довідник / [А.П. Пономарьов та ін.]. – К. : Либідь, 1994. – 447 с.
39. Павлюк С.П. Українське народознавство : навч. посіб. / Павлюк С.П., Горинь Г.Й., Кирчик Р.Ф. – Львів: Фенікс, 1994. – 342 с.
40. Сырье растительное. Общие технические условия : РСТ УССР 1649-84 / [Чинний від 1985-01-01]. – К. : Національний стандарт УССР, 1985. – 12 с. – (Державний стандарт України).
41. Изделия художественные из рога и кости. Общие технические условия : РСТ УССР 1561-77 / [Чинний від 1978-01-01]. – К. : Національний стандарт УССР, 1978. – 15 с. – (Державний стандарт України).
42. Система разработки и постановки продукции на производство. Изделия художественных народных промыслов. Основные положения : РСТ УССР 5-90 / [Чинний від 1991-01-01]. – К. : Національний стандарт УССР, 1991. – 10 с. – (Державний стандарт України).
42. Изделия из растительного сырья. Общие технические условия : РСТ УССР 1535-89 / [Чинний від 1990-01-01]. – К. : Національний стандарт УССР, 1990. – 9 с. – (Державний стандарт України).
42. Изделия плетеные из ивовых прутьев. Общие технические условия : РСТ УССР 1298-87 / [Чинний від 1988-01-01]. – К. : Національний стандарт УССР, 1988. – 15 с. – (Державний стандарт України).
42. Изделия ручного вязания. Общие технические условия : РСТ УССР 1767-83 / [Чинний від 1984-01-01]. – К. : Національний стандарт УССР, 1984. – 7 с. – (Державний стандарт України).
43. Ложки деревянные. Технические условия : РСТ УССР 1694-91 / [Чинний від 1992-01-01]. – К. : Національний стандарт УССР, 1992. – 13 с. – (Державний стандарт України).

44. Работы граверные. Технические условия : РСТ УССР 1753-82 / [Чинний від 1983-01-01]. – К. : Національний стандарт УССР, 1983. – 10 с. – (Державний стандарт України).
45. Цветы искусственные. Общие технические условия : РСТ УССР 1375-87 / [Чинний від 1988-01-01]. – К. : Національний стандарт УССР, 1988. – 9 с. – (Державний стандарт України).
46. Керамічне та гончарне виробництво народних художніх промислів. Терміни та визначення : ДСТУ 2430-94 / [Чинний від 1995-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 19 с. – (Державний стандарт України).